

HINTALOVON

Pro Bono Gyermekjogi Központ

A helyzet rövid leírása:

Egy apa kereste fel a Gyermekjogi Központot, 13 éves lánya ügyében. Az iskolában testnevelés órán a tanár rendszeresen megalázza a gyerekeket, akik nem sportolnak iskolán kívül. Azoknak a tanulóknak pedig, akik nem tudnak kötelezettségét mászni, minden tanóra végén büntetésből négyütemű fekvőtámaszokat kell csinálniuk. Az apa kérte a Gyermekjogi Központ tájékoztatását, hogy milyen lehetőségei vannak a gyerekek jogainak érvényesítésére.

Az apát a következőkről tájékoztattuk:

Az érintett tanár magatartása (fizikai és verbális bántalmazás, megalázó megszólalások) felveti az érintett gyermek/gyermekes ember méltóságához való jogának sérelmét.

A gyermekekkel szembeni erőszak egyetlen formája sem elfogadható, és minden formája megelőzhető.

Az emberi méltósághoz való jog mindenkit – így az oktatás valamennyi szereplőjét – megillető alkotmányos alapjog, amely alapján, többek között, tilos a tanulók testi és lelki bántalmazása.

Az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének 19. cikke is biztosítja, hogy az államok megtesznek minden arra alkalmas, törvényhozási, szociális és nevelési intézkedést, hogy megvédjék a gyermeket az erőszak, a támadás, a fizikai és lelki durvaság bármilyen formájától.

Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése alapján mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. Az emberi méltósághoz való jog az oktatási szereplőket (tanárokat, diákokat) életkorukra való tekintet nélkül megilleti. A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 6. § (5) bekezdése szintén garanciális szabályt állapít meg, miszerint a gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással – fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal –, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 46. § (2) bekezdése szerint a gyermek, a tanuló személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben kell tartani, és védelmet kell számára biztosítani a fizikai és lelki erőszakkal szemben. Egyetlen tanuló sem vethető alá testi és lelki fenyegetésnek.

A gyermekjogok minden gyereket megilletnek, ezen jogok tiszteletben tartása nem pedagógiai mérlegelés függvénye, és érvényesülésük nem függhet attól sem, hogy a tanuló teljesíti-e a kötelességeit az iskolában.

A Köznevelési tv. 62. § (1) bekezdése szerint a pedagógus kötelessége különösen, hogy a gyermekek, a tanulók és a szülők emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa.

A Köznevelési tv. 69. § (1) bekezdése a köznevelési intézmény vezetőjének elsődleges feladatákként fogalmazza meg, hogy az intézményvezető felel az intézmény szakszerű és törvényes működéséért. E feladatkörében az intézményvezető köteles kollégáival a jogszabályok és a helyi szabályok rendelkezéseit betartatni.

Az oktatási jogok biztosának következetesen képviselt álláspontja szerint a legsúlyosabb jogsértés, amely nevelési-oktatási intézményben előfordulhat, a tanulók testi fenyítése, fizikai bántalmazása. A gyermek, a tanuló személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben kell tartani, és védelmet kell számára biztosítani fizikai és lelki erőszakkal szemben. A pedagógus kötelessége, hogy a gyermekek, a tanulók és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa.

Hangsúlyoztuk, hogy Alapítványunk gyermekjogi megközelítést alkalmaz, mely szerint függetlenül attól, ki keres fel minket, mi az ügyben érintett gyerekek érdekeit képviseljük. Ennek megfelelően, összeszedtük azokat a lehetséges jogi lépéseket, amelyeket megtehet a szülő abban az esetben, ha felmerül a gyermeke jogainak sérelme:

- *Iskola igazgatójához, az oktatási intézmény fenntartójához való fordulás*

Lehetőség van az iskola igazgatójához, és/vagy az oktatási intézmény fenntartójához intézett levéllel tájékoztatni az intézményvezetőt a kialakult helyzetről, tekintettel arra, hogy a Köznevelési tv. 69. § (1) bekezdése alapján az intézményvezetőnek jogszabályi kötelezettsége az intézmény szakszerű és törvényes működésének biztosítása, valamint az iskolának jogszabályi kötelezettsége áll fenn a tekintetben, hogy a Házirendben és az SZMSZ-ben rögzítse a problémák kezelésének, valamint a gyermekek jogainak biztosításának rendjét, valamint ezen dokumentumokat mindenki számára hozzáférhetővé tegye. Álláspontunk szerint ezen kötelezettségek elmulasztása megalapozhatja az intézményvezető, vagy az intézmény fenntartójának felelősségét, amely tény hivatkozási alapként lehet használni van az iskola igazgatójához, és/vagy az oktatási intézmény fenntartójához intézett levélben.

- *Az iskolai gyermekvédelmi felelős tájékoztatása*

A köznevelési törvény 69. § (2) bekezdés f) pontja előírja a nevelési-oktatási intézmények számára a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásának kötelezettségét, ezért az intézmény vezetőjét teszi felelőssé. Az intézmény vezetője szabadon dönt abban a kérdésben, hogy hogyan látja el az iskola ezt a kötelező feladatot, pl.: az intézmény vezetője maga látja el a feladatot, egy pedagógusra bízva a feladat ellátását a kötelező órái megtartása mellett, vagy egy pedagógust teljes munkaidőben alkalmaz gyermek- és ifjúságvédelmi felelős munkakörben. Így lehetőség van a gyermekvédelmi felelős tájékoztatására is, aki a gyermekek jogainak lehetséges veszélyeztetettsége esetén további lépéseket tesz, valamint értesítheti a családi- és gyermekjóléti szolgálatot.

HINTALOVON

Pro Bono Gyermekjogi Központ

- *Panasztétel az Oktatási Jogok Biztosának Hivatalánál*

A másik hely, ahonnan segítséget kérhetnek, az Aáry-Tamás Lajos hivatala, aki oktatási ombudsmanként befogad egyedi eseteket, amiket megvizsgálva általános megállapításokat is tesz, és felhívja adott oktatási intézmény figyelmét arra, hogy milyen változtatások kellenek ahhoz, hogy ne forduljon ilyen elő (ill. hogyan lehet a bántalmazás eseteket jobban kezelni).

Az eljárásról szóló lényeges információk megtalálhatók a következő oldalon:

<http://www.oktbiztos.hu/eljaras/eljaras.html>

- *Panasztétel az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalánál*

Az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalához (ombudsman) akkor lehet fordulni, amennyiben az iskola egyik dolgozója bántja, megsérti, megalázza a gyermeket és ezáltal megsérti az alapvető jogait. (pl.: a panasztételt megalapozhatja az emberi méltósághoz való jog sérelme).